

Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗ ΣΤΟ ΚΑUFBEUREN

του Άγγελου Σπάρταλη

Ένα 6λεπτο ψευδο-ντοκιμαντέρ σε φιλμ 16μμ προβαλλόμενο από μία μηχανή φάντασμα και μία ελαιογραφία σε καμβά μνημειακών διαστάσεων.

Η Απολογία του Σωκράτη στο Kaufbeuren αποτελείται από δύο ανεξάρτητα έργα. Το πρώτο έργο είναι ένα **ψευδο-ντοκιμαντέρ σε φιλμ 16μμ**, διάρκειας 6 λεπτών. Παρουσιάζει μεταξύ άλλων έναν ψυχικά ασθενή, που παριστάνει τον Σωκράτη, μέσα σ' ένα άσυλο που υποτίθεται ότι είναι το ψυχιατρικό ίδρυμα Kaufbeuren, στη νότια Βαυαρία της Γερμανίας. Το φιλμ προβάλλεται σε λούπα από μία **μηχανή φάντασμα**. Είναι μία φορητή κινηματογραφική μηχανή 16μμ. Το φιλμ έχει τελειώσει και γυρίζει τρελά στο καρούλι του, η μηχανή όμως, απτόητη, εξακολουθεί να προβάλλει.

Το δεύτερο έργο είναι μία **ελαιογραφία σε καμβά μνημειακών διαστάσεων**. Έχει 3 μέτρα ύψος επί 9 μέτρα μήκος και αποτελείται από 18 μέρη. Παρουσιάζει κι εκείνη με τη σειρά της μία σκηνή μέσα από το ίδιο υποτιθέμενο ίδρυμα. Τόσο στο ψευδο-ντοκιμαντέρ, όσο και στην ελαιογραφία, εκτός από τον υποτιθέμενο Σωκράτη, βλέπουμε ένα μαθητή του Σωκράτη να του προσφέρει το κώνειο, δύο νοσοκόμες, δύο αξιωματικούς του στρατού, ένα γιατρό, έναν αρλεκίνο αλλά και ένα κοριτσάκι που παριστάνει την πριγκίπισσα. Κεντρικά σε μια προθήκη στον τοίχο εμφανίζεται ένας νεκρός λαγός κι ένα γεράκι που τρώει το συκώτι του λαγού (το τμήμα αυτό το έχω αντιγράψει από πίνακα του Dirck de Bray) ενώ απέναντι τους στέκει μια γάτα που παραμονεύει. Εκεί, στον αριστερό τοίχο του ιδρύματος, διακρίνεται ένα γκράφιτι (το έχω αντιγράψει από ένα σχέδιο που αποδίδεται στον Μπάνκσι). Αναγράφεται η φράση “NO FUTURE”, «δεν υπάρχει μέλλον». Στο έργο υπάρχουν άλλες τρεις επιγραφές, η μία στην μπλούζα του γιατρού, το κεντημένο όνομα του ιδρύματος “Kaufbeuren”, αυτή είναι και η μοναδική ένδειξη σε όλο το έργο ότι το ίδρυμα υποτίθεται ότι είναι το Kaufbeuren. Η άλλη βρίσκεται στην εξωτερική όψη του ιδρύματος, μια ταμπέλα που αναγράφει “Heil und Pflege Anstalt”, δηλαδή «Ίδρυμα Σωτηρίας και Φροντίδας». Η τελευταία επιγραφή είναι μια σκουριασμένη μεταλλική ταμπέλα που κρέμεται στην περιφραγή της κινηματογραφικής μηχανής και αναγράφει “Hochspannung, Lebensgefahr”, «Υψηλή τάση, Κίνδυνος θάνατος».

Το γιατί ο Σωκράτης να είναι ψυχικά ασθενής και γιατί το ίδρυμα που τον στεγάζει να είναι το Kaufbeuren είναι ερωτήματα που το ίδιο το έργο δεν τα απαντά, τουλάχιστον όχι με λόγια. Ούτε στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του Kaufbeuren ως ψυχιατρικού ιδρύματος γίνεται άμεση νύξη. Αναζητώντας όμως κανείς, θα μπορούσε σχετικά εύκολα να μάθει ότι στο ψυχιατρικό ίδρυμα Kaufbeuren, και στο

παράρτημα του στο Irsee, από το 1939 ως και το 1945, γινόταν συστηματικά ευθανασία σε ψυχικά ασθενείς και εκτελούνταν ιατρικά πειράματα σε παιδιά. Αυτές τις πληροφορίες μας τις δίνει ο ίδιος ο διευθυντής του Kaufbeuren (από το 1980 ως το 2006), ο Dr. Michael von Cranach, σε μία ομιλία του για τη Διεθνή Αμνηστία, τον Νοέμβριο του 2008. Είναι μια ομιλία που δόθηκε μέσα στο ίδιο το Kaufbeuren. Και είναι μια ομιλία που μοιάζει περισσότερο με απολογία. Αυτή όμως η σύγχρονη απολογία, όπως και η αρχαία απολογία του Σωκράτη, δεν περιέχονται στο έργο. Οι επιμελητές των μελλοντικών εκθέσεων του έργου ας αποφασίσουν ποιες και πόσες από τις πληροφορίες σχετικά με το Kaufbeuren-Irsee θα λάβει ο θεατής, μέσα από τα τυπωμένα κείμενα τους ή τις επιγραφές τους στους τοίχους και στο διαδίκτυο.

Εγώ δεν είχα άλλο σκοπό, παρά να φτιάξω όπως κάνω πάντα ένα ακόμα γλυκόπικρο έργο. Αν κάτι το εντείνει αυτό στο μυαλό μου, είναι η παρουσία του κοριτσιού, που τυχαίνει να είναι η μικρή μου κόρη. Προς την ίδια γλυκόπικρη και ασταθή κατεύθυνση, κινούνται και οι νοσοκόμες που ερωτοτροπούν με τους ασθενείς, τα ζώα και ιδιαίτερα ο νεκρός λάγος, οι αξιωματικοί που χορεύουν και φυσικά η αξεπέραστα αινιγματική ερμηνεία του Ηλία Λογοθέτη στο ρόλο του Σωκράτη.

Άγγελος Σπάρταλης

Κρήτη, Ιανουάριος 2015

www.spartalis.gr/socrates

